

RESTAURAREA BASORELIEFURILOR DIN BRONZ DE LA MAUSOLEUL PENEȘ CURCANUL DIN VASLUI

Corneliu HOBINCU*

Cuvinte cheie: restaurare, bronz

Keywords: restoration, bronze

Abstract

This communications presents the steps to restore the bronze reliefs that make up the decorations in the cemetery mausoleum Penes Curcanul Eternity in Vaslui, the materials used and how conservation undergone treatments subsequent soprafetelor stream restoration

În memoria eroilor vasluieni care au luptat în Războiul de Independență (1877-1878) și Primul Război Mondial (1916-1918) a fost construit în anul 1934 Mausoleul Penes Curcanul situat în Vaslui în cimitirul Eternitatea. Este realizat din marmură, piatră și ciment, și este opera sculptorului I. Scutari și a meșterilor italieni Luise Severiano și Victor Bibuitto. În partea lui centrală se află crucea memorială și osemintele eroului Penes Curcanul, și a celorlalți dorobanți din Regimentul 13 Dorobanți.

* Restaurator, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui

Peneş Curcanul, pe numele său real Constantin Țurcanul, a fost un erou al Războiului de Independență din 1877 care s-a născut în Vaslui, la 1 martie 1854 și a murit în 15 noiembrie 1932. Țurcanul a participat ulterior ca voluntar în Al Doilea Război Balcanic și în Primul Război Mondial, deși avea o vârstă înaintată.

Cimitirul eroilor vasluieni din Războiul de Independență și Primul Război Mondial este înscris în lista monumentelor istorice. Mausoleul lui Peneş Curcanul a fost ridicat în 1934 pentru cinstirea eroilor de la Plevna și a celor din Războiul de Independență (1877-1878) cât și a celor pentru întregirea neamului din Primul Război Mondial.

Monumentul este ridicat la inițiativa Generalului Ion Rășcanu, cu ajutorul unui comitet format din: Gheorghe Rășcanu, prefectul județului Vaslui, Dimitrie Taicu, primarul orașului, D. Cotoranu, doctor A. Teodoru și mulți alții.

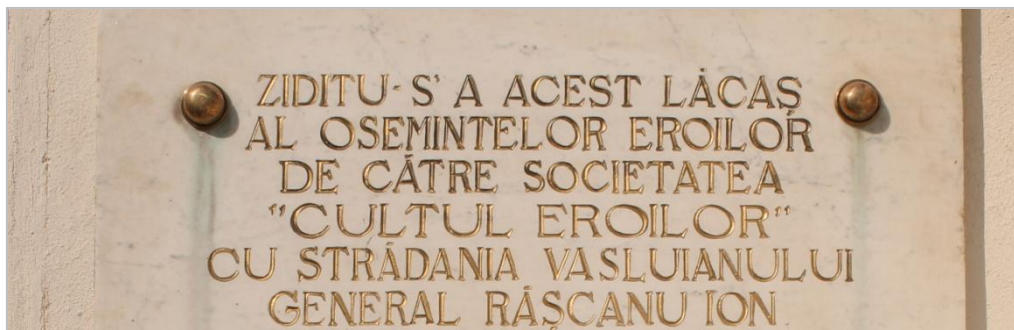
În acest lăcaș, și-au găsit odihna de veci sute de soldați și ofițeri, unii dintre ei cunoscuți alții necunoscuți, străjuiți de un zid semi-circular ca al unei cetăți având drept fundal monumentul vitejiei cu vulturul de bronz și crucea creștină.

În mijlocul mausoleului se afla mormântul sergentului vasluian Constantin Țurcanu, imortalizat de Vasile Alecsandri sub numele de Peneş Curcanul, nume cu rezonanță în istoria și literatura română, a fost zeci de ani simbolul orașului Vaslui, iar din 1932 își doarme somnul de veci, alături de 9 dorobanți în Cimitirul Eternitatea. A cunoscut și a dat mâna cu bardul de la Mircești (la Turnu Măgurele și Solești), cu

Mareșalul Constantin Prezan și Mareșalul Averescu în Gara Vaslui, deschidea toate paradele militare, se fotografia la toate evenimentele alături de notabilitățile orașului: primarii Gheorghe Scarlat, Cocorăscu Gheorghiade, cu prefectul Marcel Bastaki, și Gheorghe Rășcanu. Timp de mai bine de 50 de ani, pe străzile orașului se putea vedea un sergent, mergând drept ca la paradă, cu o uniformă bine croită, pe vestonul căreia străluceau multe decorații militare românești și străine.

Construit din piatră, marmură, bronz și beton, acum mai bine de 80 de ani, mausoleul a mai beneficiat de câteva lucrări de reabilitare și restaurare, acestea impunându-se de la sine având în vedere intervalul mare de timp ce s-a scurs de la inaugurare. Edificiul avea în construcție mai multe plăci din marmură prinse într-un ancadrament de piatră și beton cu bolțuri din bronz.

Basoreliefurile din bronz reprezintă partea principală decorativă a mausoleului. 10 basoreliefuri de dimensiunea 25x35 cm, turnate din bronz masiv, cântărind aproximativ 2kg fiecare, și un basorelief mai mare de diametrul de 100cm atașat pe o colonadă înaltă de 5m, terminată cu o cruce creștină din alamă. Acest ultim ornament fiind ulterior vopsit în culoare neagră.

Tot în cadrul ansamblului mausoleului mai sunt și 2 stâlpi de tip felinar care susțineau 2 cruci ca cele de pe decorațiuni și ordine militare, în care ardea lumina creând o atmosfera aparte.

Crucile eroilor cunoscuți cât și necunoscuți au fost turnate în ciment cu numele gravat în culoarea neagră.

Plăcile din bronz, care la inaugurarea din 1934 erau în număr de 12, la momentul restaurării erau 10, prezentau pete de oxid, diferențe cromatice ale

suprafețelor, exfolieri ale straturilor de lac, cu care s-au acoperit în restaurările intervenite de-a lungul anilor. La analiza suprafețelor s-a ajuns la concluzia că suprafețele bronzurilor au fost „reînsprospătate” cu un lac auriu de tipul Aurolac, fapt care a dus la o deteriorare cromatică creându-se contrast între suprafețe cu efect nedorit.

Oxizii cuprului sunt și ei prezenți în anumite zone, plăcile expuse spre zona de nord a edificiului reținând mai multă umezeală, au creat un decalaj față de cele cu expunere sudică. Pe spatele plăcilor am găsit depuneri de oxizi ai fierului (de la piulițele de prindere) cât și depuneri organice (insecte, praf, polen, scame, frunze).

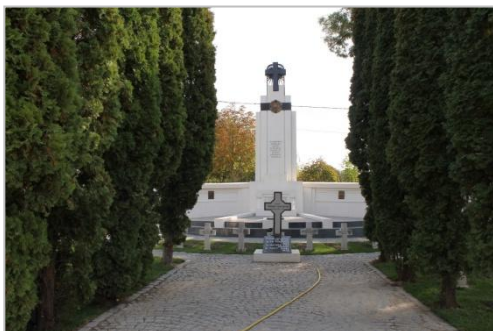

Principala problemă a suprafețelor din bronz a fost îndepărtarea stratului vechi și pe alocuri foarte aderent de Aurolac (și el oxidat în pete opace matizate de culoare închisă), și refacerea patinei și conservarea ei cât mai mult timp. Îndepărtarea stratului de lac, cât și a depunerilor organice s-a realizat cu perii rotative din sârmă de alamă și bronz, suprafețele cu unghiuri închise au fost curățate cu bisturiul. Aceste curățări mecanice au fost urmate de spălări repetate cu apă distilată și observarea suprafețelor de contact, bronzul fiind solid turnat și plăcile având grosimea de aproape 1 cm au permis îndepărtarea mecanică a stratului de lac, nefiind necesară imersarea lor în băi

de solvenți organici (foto 17-24). Pentru placa mai mare singura dificultate a fost montarea unei schele de lucru la peste 5 m. Refacerea patinei s-a realizat în etape succesive cu oxidant de tipul permanganatului de potasiu până la rezultatul dorit.

Cele 2 basoreliefuluri dispărute în ultimii ani, au fost turnate din nou într-un atelier specializat al fondului plastic de la Iași după original. Problema principală fiind patinarea bronzului nou turnat și integrarea culorilor cu celelalte patinate de vechimea timpului. S-a procedat la oxidarea controlată a suprafeței în etape succesive în final plăcile noi turnate să nu iasă în evidență față de cele originale fiind astfel integrate în cromatica unitară a complexului. Conservarea suprafețelor din bronz s-a realizat cu ceară microcristalină în final plăcile au fost montate în noul cadru completând unitatea de ansamblu a mausoleului.

BIBLIOGRAFIE

- Moldoveanu Aurel, „*Conservarea preventivă a bunurilor culturale*”, București, 1999.
- Stambolov T., „*The Corrosion and Conservation of Metallic Antiquities and Works of Art*”, Central Research Laboratory for Objects and Science, Amsterdam, 1985